

Odborná exkurze VTK při DP-Metro
LIBERECKÉ TRAMVAJE II.
POSLEDNÍ LANOVÁ DRÁHA ČD
5. června 2008

LIBERECKÉ TRAMVAJE II.
Ve znamení změny rozchodu

Historie libereckých tramvají se začíná psát v roce 1895, kdy byla založena "Společnost liberecké pouliční dráhy". Ta dostala povolení ke stavbě úzkorozchodné tramvajové trati z Lidových sadů k Nádraží. Stavba byla zahájena 17.5.1897 a 25. 8. téhož roku byl slavnostně zahájen provoz na prvním úseku Nádraží - Městský lesík.

Na přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století byl Dopravní podnik města Liberce posledním v České republice, který provozoval tramvaje na úzkém rozchodu. V té době stál podnik před otázkou, jak řešit prudce se zhoršující stav městské trati. Vzhledem k tehdejšímu možnostem monopolního výrobce vozů a k sjednocení rozchodu všech tramvajových provozů v republice bylo rozhodnuto o přestavbě městské trati na rozchod 1435 mm, v první fázi formou splítky rozchodů 1000/1435 mm.

S přestavbou bylo započato v srpnu 1990 od smyčky v Lidových sadech po ulici Šamánkovu, kde byl po dobu rekonstrukce používán provizorní kolejový trojúhelník pro obracení vozů. Provoz byl na obnoveném úseku zahájen 12. října 1992. Další úsek se začal rekonstruovat

hned v následujícím roce, přestavba celého úseku k nové smyčce u Viaduktu byla dokončena v roce 1995, provoz byl zahájen 15. listopadu. Zde je nyní ukončen rozchod 1000 mm, resp. tříkolejnicová splítka. V úseku Viadukt - Kubelíkova byla nejprve vystavěna provizorní trať po levé straně ulice a poté provedena výstavba pravé koleje o normálním rozchodu. V Kubelíkově ulici byl vystavěn opět vratný trojúhelník.

Provoz na normálním rozchodu v Liberci byl oficiálně zahájen za účasti ministra dopravy dne 28.8.1998 současně s nově vystavěnými normálněrozchodnými halami vozovny (haly 6, 7, 8). Na lince č.1 k Viaduktu však byly normálněrozchodné vozy nasazovány již od 14.8.1998. V úseku Viadukt – Kubelíkova byl zpočátku pouze jednokolejný provoz. Přestavba trati pokračovala dále, dne 29.11.1998 byl zahájen dvoukolejný provoz po stanici Vápenka a 13.7.1999 pak na celém úseku do Kubelíkovy ulice. V roce 2000 byla zahájena přestavba dalšího úseku po smyčku Dolní Hanychov, která byla provedena odlišnou technologií než dosavadní úseky. Doposud používaný systém velkoplošných panelů BKV s blokovou kolejnicí se ukázal nepříliš vhodným, v dalších úsecích je proto použita technologie betonové desky s odhlučňovanou klasickou žlábkovou kolejnicí a asfaltovou záclivkou. Rekonstruovaný úsek do Dolního Hanychova byl uveden do provozu 8.7.2001. Pokračování rekonstrukce pozdržel nedostatek financí, kvůli němuž byly práce na rok přerušeny.

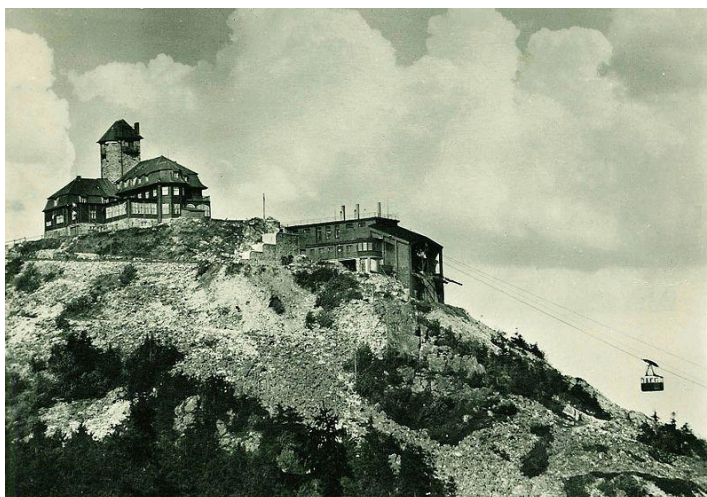
K dokončení celé trati tedy došlo až v polovině roku 2005 – pravidelný provoz do Horního Hanychova tak byl obnoven k 1.8.2005. Trať je v celé délce dvoukolejná a vedená v ose komunikace. Možnost prodloužení trati až k dolní stanici lanové dráhy na Ještěd je nadále předmětem studií. Pro zabezpečení odpovídající údržby vozidlového parku bylo též třeba dokončit celkovou přestavbu vozovny tramvají. K tomu došlo v roce 2003.

POSLEDNÍ LANOVÁ DRÁHA ČD Horní Hanychov – Ještěd

Lanová dráha na Ještěd je jednou z nejpřitažlivějších dopravních zajímavostí Liberce. Nebylo náhodou, že si tento vrchol - dominantu kraje - naši předkové vybrali jako vhodný pro výstavbu jedné z prvních visutých lanovek u nás.

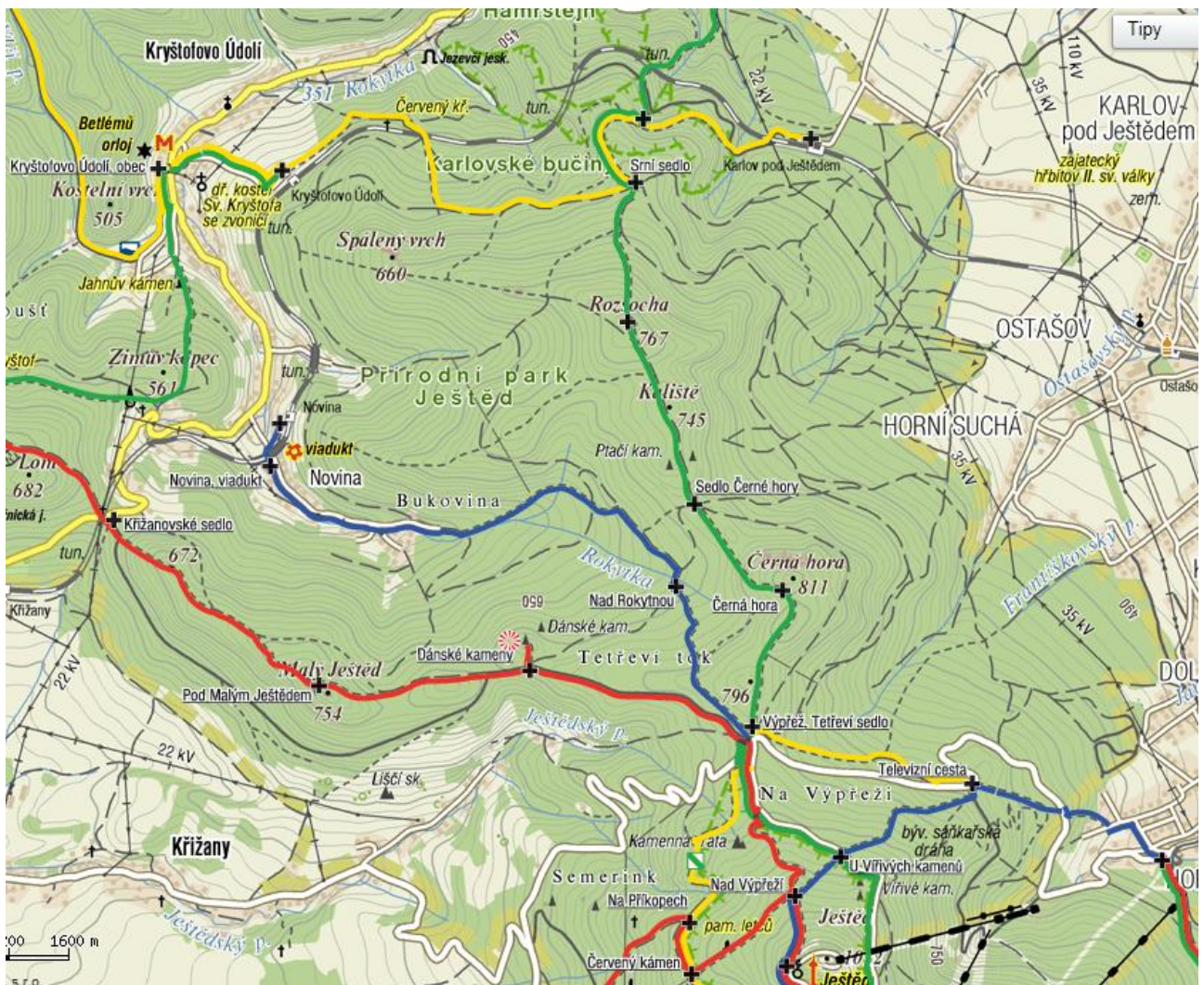
Záměr vybudovat ještědskou lanovku je datován do roku 1924. Předložil ho Německý horský spolek pro Ještědské a Jizerské hory, který byl majitelem hotelu na Ještědu. Návrh vypracoval ing. Roman Wienberger, zástupce firmy Adolf

Bleichert a spol. z Lipska. Akcí nakonec byly pověřeny Československé státní dráhy a realizace výstavby byla zadána známé chrudimské strojírně František Wiesner (po zestátnění Transporta Chrudim). Samotná výstavba začala v roce 1932, veřejný provoz byl zahájen 27. 6. 1933. Tento úctyhodný výkon a dokonalé technické dílo vzniklo zásluhou uvedené chrudimské firmy, jež ve spolupráci s dalšími československými podniky vybuodovala lanovou dráhu na Ještěd jako druhou u nás. Za zmínku stojí, že první byla zprovozněna v Krkonoších v roce 1928 a vedla z Jánských lázní na Černou horu. Obě tyto visuté lanové dráhy byly objednány a vybudovány pro ČSD. Původní liberecká lanovka měla šikmou délku tratě 1183 m s převýšením 400 m. V trase byly dvě podpěry s výškou 20 a 26 m. Kabinová lanovka s kyvadlovým provozem dosahovala maximální rychlosti 5 m/s, hodinová kapacita činila 330 osob. Celkem bezzávadný provoz byl zajištěn i během okupace. Až koncem roku 1971 musel být provoz vlivem krajní amortizace zastaven a byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce. Celá přestavba včetně přípravy byla nesrovnatelně delší než samotná výstavba. Vzniklo však dílo, jež tuto klasickou a dnes již nejstarší lanovku řadí k dokonalým a moderním světovým lanovkám. Lanovka v Jánských lázních byla zrušena a nahrazena na jiném místě odlišnou konstrukcí. Liberecká dráha zůstala tedy nejstarší provozní lanovkou u nás. Po zásadní rekonstrukci, zahájené v prvních měsících roku 1972 a ukončené v roce 1975, zbyla z původního zařízení jen nepatrná část konstrukce v dolní a horní stanici. Trať byla rekonstruována jako dvoulanová, se dvěma nosnými lany o průměru 50 mm uzavřené konstrukce a jedním tažným a jedním přítažným lanem o shodném průměru 22,4 mm. Původní podpěry byly nahrazeny jedinou, s uzavřenou truhlíkovou konstrukcí o výšce 30 m. Nové kabiny pojmu 35 osob. Šikmá délka tratě je nyní 1188 m s převýšením 401,7 m a přepravní rychlost je 10 m/s. Provoz je řízen v automatickém nebo ručním režimu a přepravní kapacita je 525 osob za hodinu. Je chvályhodné, že celá záležitost opravy připadla firmě Transporta Chrudim, jež tímto dílem opět vstoupila do tradičního lanovkářského povědomí. I nadále se visutá lanovka na Ještěd těší velkému zájmu návštěvníků z domova i ciziny. Rekreační přepravu využije průměrně 250 tisíc návštěvníků ročně. Je v dobrém technickém stavu a rozhodně patří k nepopíratelným libereckým zajímavostem a dominantám.

Text převzat ze serveru <http://lanovky.unas.cz>

Pěší trasa: od rozhledny po nezačené silničce k rozcestí s modrou → po modré k rozc. Nad Výpřeží → po červené k rozc. Tetřeví sedlo → po modré pod železniční viadukt v Novině → po nezačené silničce přes Novinu do obce Kryštofovo údolí

Kryštofovo údolí

Vesnička Kryštofovo Údolí leží 8 km od Liberce na silniče z Machnína do Křižan. Je jednou z mála našich obcí, kde se ještě podařilo dochovat zbytky staré lidové sudetoněmecké architektury. Od roku 2005 je proto Kryštofovo údolí chráněno jako vesnická památková zóna.

Historie

Kryštofovo Údolí bylo patrně založeno uhlíři někdy v 16. století, patřilo nejprve k leberskému a později ke grabštejskému panství. První písemná zmínka je datována roku 1581. Současná obec je tvořena trojicí původních vsí, zakládaných během postupu osadníků podél toku Rokytky. Tak vznikla postupně Rokytnice (Eckersbach), pak Bezové údolí (Holundergrund, pozdější Kryštofovo údolí) a nejvýše Novina (Neuland). Těžba stříbra a olova v okolí byla ukončena v polovině 18. století. Údolím vedla v minulosti pašerácká stezka.

Vesnice se původně německy jmenovala Christophsgrund, český název zněl Údolí Svatého Kryštofa. Protože jakákoliv svatost se v polovině 20. století stala podezřelou, bylo obci určeno jméno dnešní. Během socialistické integrace byla obec sloučena s 8 km vzdálenou Chrastavou, ale po r. 1990 se opět osamostatnila.

Zajímavosti

Nejvýznamnějšími památkami obce jsou dřevěný raně barokní kostelík sv. Kryštofa a také železniční viadukt v místní části Novina. Ten byl postaven v letech 1899–1900, má 14 oblouků, délku 202 metrů a výšku 30 metrů.

Spojení do Kryštofova údolí

Městský autobus – linka 16 Fügnerova – Ostašov – Machnín / Novina / Křižanské sedlo

Fügnerova	12:50	15:25	.
Nádraží	12:53	15:28	.
x Machnín žel. zast.	13:12	15:47	.
x Kryštofovo údolí, obec.úřad	13:19	15:53	.
Novina	13:23	15:58	.

Vlaky ČD – trať 086 Liberec – Česká Lípa

Liberec	12:51	14:51	.
Kryštofovo údolí	13:13	15:13	.
Novina	13:16	15:16	.

Časový plán

7:00.....	sraz a odjezd Černý Most
8:15.....	příjezd Liberec
8:30 – 10:00	prohlídka tramvajové vozovny DP Liberec
10:00 – 11:00	jízda tramvají Vozovna – centrum – Lidové sady – centrum – – Horní Hanychov
11:00 – 11:30	přesun k dolní stanici lanovky
11:30 – 13:00	exkurze na lanovce a jízda na Ještěd
13:00 – 14:00	volno na oběd na Ještědu
14:00 – 17:30	vycházka Ještěd – Výpřež – Novina – Kryštofovo údolí (cca 12 km)
17:30.....	odjezd Kryštofovo údolí
19:00.....	příjezd Černý Most

v případě nepříznivého počasí

14:00 – 15:00	pěšky na Výpřež (parkoviště – cca 2 km)
15:00.....	odjezd Výpřež
16:30.....	příjezd Černý Most